

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתקטז

ערב שבת קודש
פרשת יתרו
כ"א בשבט ה'תשע"ג

יוצא לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"א בשבט ה'תשע"ג - כ"ח בשבט ה'תשע"ג

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"א בשבט	הלי מלכים ומלחמותיהם.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	הלי נדרים פרק יב.	מ"ע קעג. מל"ת שסב. שסד. שסג. שסה.
ש"ק	כ"ב בשבט	פרק ד-ו.	פרק יג.	מ"ע קפז. מל"ת מט. מ"ע קפח. קפט. מל"ת נט.
א'	כ"ג בשבט	פרק ז-ט.	הלי נזירות.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת מו. מ"ע קצ. מל"ת נו. נו. מ"ע קצב. קצג.
ב'	כ"ד בשבט	פרק י-יב. סיום מחזור לא.	פרק ב.	מ"ע קצא. ריד. מל"ת שיא. נח. מ"ע רכא. מל"ת רסג. רסד. סיום מחזור לא.
ג'	כ"ה בשבט	אז וגוי. כל המצות.. שנת החמה.	ספר הפלאה, הלי נזירות פרק ג.	הספר הזה שאבאר בו... שזכרנו*. ואני עתה מתחיל בזכרון... במצות עשה...
ד'	כ"ו בשבט	מצות עשה. א מצוה ראשונה.. אין לו.	פרק ד.	השרשים**.
ה'	כ"ז בשבט	מצות לא תעשה. א מצוה.. אלו הם.. בין עשה ובין לא תעשה.	פרק ה.	השרשים**.
ו'	כ"ח בשבט	וראתי לחלק.. בעזרת ש-די.	פרק ו.	השרשים**.

* סיום הקדמת הרמב"ם לספר זה, בו מדבר אודות הספר. ** בימי לימוד הקדמת היד - ילמוד כאו"א מ"השרשים" כפום שיעורא דילי, ולחלק השאר ללמדו בימים הסמוכים שלאחרי זה (נוסף על לימוד המצות דהיום).

זמני השבוע*

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחה החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד'	120 ד'	
5.40	5.14.3	12.25	11.55	9.13	6.42	5.42	5.21	4.33	ו', כ"א בשבט
5.40	5.15.2	12.25	11.55	9.13	6.42	5.42	5.20	4.33	ש"ק, כ"ב בשבט
5.41	5.16.1	12.25	11.55	9.12	6.41	5.41	5.19	4.32	א', כ"ג בשבט
5.42	5.17.0	12.25	11.55	9.12	6.40	5.40	5.19	4.32	ב', כ"ד בשבט
5.43	5.17.9	12.25	11.55	9.12	6.39	5.40	5.18	4.31	ג', כ"ה בשבט
5.44	5.18.8	12.25	11.55	9.11	6.39	5.39	5.18	4.31	ד', כ"ו בשבט
5.45	5.19.7	12.25	11.55	9.11	6.38	5.38	5.17	4.30	ה', כ"ז בשבט
5.46	5.20.6	12.25	11.55	9.11	6.37	5.38	5.16	4.29	ו', כ"ח בשבט

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
יתרו	4:38	5:52	4:52	5:54	4:42	5:52	4:56	5:55
משפטים	4:44	5:58	4:59	6:00	4:49	5:58	5:02	6:01

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מול: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474 אינטרנט:

עלייה אמיתית – רק כשהיא נמשכת לעולם המעשה

מתן תורה פעל שהתורה ומצוותיה יומשכו ויחדרו למטה ויזככו את גשמיות העולם, עד שהעולם עצמו יהיה חפצא של קדושה • לכן ביקשו בני ישראל "דבר אתה עמנו", שההמשכה מלמעלה תהיה על ידי משה, ממוצע המחבר אותם עם הקב"ה • תכלית הכוונה שיהיה "וחי בהם", נשמות בגופים דווקא • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, ביארציט הראשון של הרבנית הצדקנת ע"ה

מלכנו כו' רצוננו לראות את מלכנו³, והקב"ה מילא את בקשתם, כפי שבני ישראל אמרו אחר כך כמסופר על ידי משה בתורה⁴ "הן הראנו ה' אלוקינו את כבודו ואת גדלו ואת קולו שמענו מתוך האש, היום הזה ראינו כי ידבר אלוקים את האדם וחי".

ואם כן מדוע ביקשו בני ישראל אחר כך "דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלוקים" – בגלל החשש "כי⁵ תאכלנו האש הגדולה הזאת אם יוספים אנחנו לשמוע את קול ה' אלוקינו עוד" – הרי זה עתה ראו ש"ידבר אלוקים עם האדם וחי"!? ויתירה מזה: הקב"ה אמר למשה⁶ – על דבריהם של בני ישראל – "שמעתי את קול דברי העם הזה אשר דברו אליך היטיבו כל אשר דברו, מי יתן והיה לבכם זה להם ליראה אותי גו"!

א. ישנם דינים ומנהגי ישראל שונים שעושים ביארציט לזיכרון ולעילוי הנשמה!
הפירוש בפשטות הוא, שהמנהגים והעניינים שעושים בקשר ליארציט (וההמשך לזה) – הרי זה לעילוי ולזכר הנשמה, בכדי שהנשמה תתעלה למעלה מעלה בגן עדן.
אבל יש לומר שיש בזה עוד עניין (גדול יותר), כדלקמן.

ובהקדים שאלה בפרשתנו: לאחר שבני ישראל שמעו עשרת הדברות אמרו למשה רבינו²: "דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלוקים פן נמות".
וצריך להבין: המדריגה הכי נעלית אליה יכולים בני ישראל להגיע, היא כאשר הקב"ה עצמו מתגלה ומדבר אליהם (בלי ממוצעים), כפי שביקשו בני ישראל, "אינו דומה השומע מפי השליח לשומע מפי המלך", "רצוננו לשמוע מפי

3) מכילתא ופרש"י פרשתנו יט, ט. וראה שמו"ר פרשתנו פכ"ט,

ד וביפ"ת.

4) ואתחנן ה, כא.

5) שם, כבי"ג.

6) שם, כה"כ.

1) ראה בהמלוקט בס' כלבו פ"ה ס"ד. ס' גשרי החיים פל"ב. וש"נ. וראה ס' המנהגים – חב"ד עמ' 78 ואילך.

2) יתרו כ, טז.

ב. ויש לומר הביאור בזה:

תכלית וכוונת כל העניינים הוא – שתושלם הכוונה דנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים⁷, שהעולם יהיה דירה לו יתברך.

והכוח לזה נפעל (בעיקר) במתן-תורה, כשבתלה הגזירה⁸ דעליונים לא יירדו למטה ותחתונים לא יעלו למעלה: גם לפני מתן-תורה למדו וקיימו תורה ומצוות, ועד ש"תורה קדמה לעולם"⁹, אבל אז התורה והעולם נשאר שני דברים "נפרדים";

מתן-תורה פעל שתורה ומצוותיה יומשכו למטה ויחדרו ויזככו את גשמיות העולם, כך שהעולם יעשה חפצא של קדושה.

וזה נתחדש במתן-תורה עלידי זה שנתגלה עצם התורה ("חמודה גנוזה"¹⁰) כפי שקשורה בעצמותו יתברך, ולכן היה בכוחה להיות נמשך למטה ולחדור בגשמיות העולם, מה שאין-כן התורה שלמדו לפני מתן-תורה, "ריחות היו"¹¹, תורה שבערך להבריאה.

כלומר: כיוון ש"נתאוה" הקב"ה שתהיה לו יתברך דירה בתחתונים, שהוא למעלה והוא הסיבה לכל העניינים, כל ההשפעות והארות כו' וכל סדר השתלשלות, מובן, שכל העניינים, אפילו העליות וגילויים הכי געלים שהיו במתן-תורה, כוונתם להשלים את ה"נתאוה הקב"ה" שתהיה דירה בתחתונים.

ולכן, באם ישנו גילוי ד"מלכנו" ששם לא נרגשת הכוונה (ההמשכה למטה) – אין זה השלימות האמיתית, ועד שאין זה אפילו עלייה בשלימות, כי עלייה של יהודי היא עלייה אמיתית, רק כשנמשכת למטה¹².

ובסגנון אחר: המשכה למטה נוגעת לא רק למקבל שנמצא למטה, אלא גם לגילוי שמלמעלה. כי דווקא עלידי זה שהמשכה באה למטה

(7) תנחומא נשא טו. ועוד. תניא פל"ו.

(8) שמו"ר פ"ב, ג. תנחומא וארא טו.

(9) ראה מדרש תהילים צ.ד. ב"ר פ"ח, ב. תנחומא וישב ד. וש"נ. זח"ב מט, א.

(10) שבת פח, ב.

(11) שהש"ר פ"א, ג (א).

(12) ראה תניא פל"ו בנוגע לעולמות העליונים: הואיל ולהם ירידה מאור פניו ית' כו'. והעל' שבהם נעשית דווקא ע"י העבודה דתחתונים.

והודרת בתחתון, נשלמת שלימות הכוונה, כנ"ל. ולכן ביקשו בני-ישראל "דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלוקים פן נמות" – הגם שראו שזה עתה שמעו "קול אלוקים חיים מדבר מתוך האש" ונשאר בחיים – כי זה שנשאר בחיים היה בדרך נס [ואמר רז"ל¹³ על כל דיבור ודיבור פרוחה נשמתן, רק אחרי-כך החזירה להן בטל תחיה].

ולכן ביקשו "דבר אתה עמנו", שהמשכה מלמעלה תהיה עלידי משה, ממוצע המחבר¹⁴ את בני-ישראל עם הקב"ה¹⁵, שדווקא עלידי זה מתבטאת שלימות הכוונה.

דווקא בזה מתבטאת תכלית הכוונה בתורה ומצוות (שניתנו במתן-תורה) – שיהיה "וחי" בהם ולא שימות בהם¹⁷, דווקא נשמות בגופים (ובאופן של "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם"¹⁸), ולא עלידי העלאה בלבד "כי תאכלנו האש הגדולה הזאת גו"¹⁹.

ג. עלי-פי זה אפשר לבאר גם הציווי שהקב"ה אמר למשה בסוף פרשתנו בהמשך למתן-תורה ובקשת בני-ישראל "ואל ידבר עמנו אלוקים פן נמות" – "מזבח²⁰ אדמה תעשה לי וזבחת עליו גו' ואם מזבח אבנים תעשה לי גו', ולא תעלה במעלות על מזבחי אשר לא תגלה ערוותך עליו".

דלכאורה: כאשר הכהן עולה על המזבח להקריב קרבן לה', הרי הוא בוודאי נתעלה, והיה צריך להיות מציאותו עלי-דרך קודם החטא, ובמילא – ולא יתבוששו, ואין החשש ד"תגלה ערוותך"? אלא הכוונה במתן-תורה בעבודת ה' היא,

(13) שבת פח, ב. שמו"ר פרשתנו פכ"ט, ד.

(14) ד"ה פנים בפנים תרנ"ט. ובכ"מ.

(15) ומה שמשה היה מצטער על בקשת בני" (פרש"י ואתחנן שם, כד), יש לומר – מפני שלא היה להם הכלים לשמוע ולקבל דבר ה' עצמו (ולא ע"י משה) וישארו בחיים בדרך הטבע, כמשה.

(16) אחרי יח, ה.

(17) יומא פה, ב. סנהדרין עד, א. וש"נ. רמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ה.

(18) ואתחנן ד, טו.

(19) ועפ"י יומתק ההוספה ד"לא שימות בהם", דלכאורה מאי קמ"ל (לאחרי שנאמר "וחי בהם"), אלא ש"לא ימות" ע"י ההבערה וההעלאה באש האלוקי בכלות הנפש.

(20) כ, כא ואילך.

ה' נשמת אדם²⁶) הוא לעלות למעלה²⁷. אבל האמת היא, כמובן על-פי הנ"ל, שה"מבעיר" (העלאה) לעצמו אינו התכלית, הכוונה והתכלית בזה הוא – "שיהא צריך לאפר", שמההעלאה וההסתלקות יהיה נמשך השפעה למטה (אלא שזוהי המשכה למטה החדורה ו"שרופה" ב"הבערה" ועלייה באש אלוקי), כמו שכתוב²⁸ בנוגע להסתלקות של צדיק – שבעלייה הכי נעלית "פועל ישועות (בחינת שע"ה נהורין²⁹) בקרב הארץ" (למטה מטה) דווקא;

שתהיה מציאות האדם, כבאמירתם נעשה ונשמע, ואצל בניישראל על-ידי עבודתם יהיה "לא תעלה במעלות על מזבחי", בכדי ש"לא תגלה ערוותך עליו". ויש לומר דאדרבה – שעל-ידי זה ניתוסף עוד מצווה בתורה (שלא היתה לולא המציאות ד"ערוותך").

ועל-דרך זה מובן גם ההמשך בפרשה שלאחרי זה – ששם מסופר אודות "אלה המשפטים אשר תשים לפניהם", שהמשפטים רובם דינים ומצוות הקשורים עם דברים ועניינים גשמיים (העבודה

מקשרים את ההסתלקות עם הוספה ב"אחכה לו" ובציפייה לגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו – גאולה גשמית לעיני כל בשר

ומה שהעלייה היא יותר נעלית – צריך ומוכרח יותר להיות המשכה למטה, ועל-דרך "צדיקא³⁰ דאתפטר אשתכח בכולהו עלמין (גם בעולם המעשה) יתיר מבחיוהי³¹, ועל-דרך זה: ככל שהמשכה היא למטה יותר – העלייה היא למעלה יותר.

ובכלל – שיהיה "והחי יתן אל לבו", לא בשביל עלית הנשמה עצמה, אלא בשביל ההשפעה ופעולה למטה.

ובלשון חז"ל³²: "יעקב אבינו לא מת, וכי בכדי ספדו ספדייא כו', אלא כו' מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", על-ידי זה ש"זרעו בחיים" (נשמות בגופים) נעשה "אף הוא בחיים".

בפועל דעשיית דירה בתחוננים²¹, ועד לעניינים בלתי רצויים (גניבה ודיני עבדות, נזקי נפש וכיוצא בזה); אבל ביחד עם זה "מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני²², ועד ש"זאלה מוסיף על הראשונים", על-ידי זה ניתוסף הוספה ועילוי²³. והמשפטים קשורים עם "תשים לפניהם", העניינים הכי נעלים בתורה, תשים מלשון סימה (אוצר)²⁴ ולפניהם – לפנימיותם²⁵, וביחד עם זה – כפי שזה יורד במציאות וסדר העולם – "סדורה בפיהם כו', כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם²²".

ד. על-פי כל הנ"ל יובן גם עניין היארצייט אחרי הסתלקות הנשמה למעלה:

בהשקפה ראשונה יש מקום לומר, שלאחרי שהיתה ה"הבערה" והנשמה נסתלקה בהאש, ועולה מדרגה לדרגה בעילוי אחר עילוי – אינה רוצה "לרדת" למטה, ובפרט שטבע הנשמה ("נר

26 משלי כ.ו.

27 תניא רפי"ט.

28 אגה"ק סי' כח.

29 אגה"ק סי"ג (קד.ב).

30 זח"ג עא.ב. הובא ונתבאר באגה"ק סי' זך וביאורו.

31 להעיר מהמבואר בהמשך ההילולא יו"ד שבת ה'ש"ת העניין ד"אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין" (ראה זח"ב

קכח.ב), שאין זה עניין של סילוק ח"ו, אלא גילוי האור

בכח"ו רוממות כו'.

32 תענית ה.ב.

21 ראה לקו"ש חכ"ו עמ' 368 ואילך.

22 פרש"י ר"פ משפטים.

23 ראה קונטרס ניהום אבלים (קה"ת, תשמ"ח) עמ' 20 ואילך.

24 ירושלמי ע"ז פ"ב סוף ה"ז ובפ"מ שם.

25 תו"א משפטים עה.ג. תו"ח שם תט, רע"א. ועוד.

7. ועלידי זה שמקשרים הנשמה עם הפעולות וההמשכות למטה, ניתוסף בברכות ה' - "חי העולמים" - בכל העניינים המצטרפים, בפרטים ופרטי־פרטים ("כל פסיעה ופסיעה").

ועד לברכה הכי עיקרית³⁶ - "ובא לציון גואל", "ונאמר אמן" שאמן מורה על גמר הניצחון³⁷, ועד - גמר הניצחון על הגלות.

- ובפרט שמקשרים ההסתלקות עם הוספה באחכה לו ובציפייה לגאולה האמיתית והשלימה עלידי משיח צדקנו, "דרך³⁸ כוכב מיעקב זה דוד וקם שבט³⁹ מישראל זה מלך המשיח⁴⁰", שהיא דווקא גאולה גשמית לעיני בשר, לעיני כל בשר. כולל הגאולה של הנשמות שלמעלה (שיש מקום לומר שזוהי הגאולה הכי גדולה) עלידי "הקיצו ורננו שוכני עפר"⁴¹ בתחיית המתים - ונעשים נשמות בגופים.

ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר⁴², ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך⁴³. וכל זה - תיכף ומיד ממש, ולא עכבן אפילו כהרף עין⁴⁴, וכההלכה⁴⁵ מיד הן (כל העולם כולו) נגאלין.

(קטעים מהתוועדות שבת־קודש פרשת יתרו, כ"ב בשבט ה'תשמ"ט. התוועדות תשמ"ט כרך ב, עמודים 284-293)

36) כמנהג ישראל - לסיים בברכה זו.

37) נזיר בסופה.

38) בלק כד, יז.

39) ולהעיר מהרמז והשייכות לכ"ב שבט - "דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל".

40) רמב"ם הל' מלכים פי"א ה"א.

41) ישעיהו כו, יט.

42) שם מ, ה.

43) שם ל, כ.

44) מכילתא ופרש"י בא יב, מא.

45) רמב"ם הל' תשובה פי"ה ה"ה.

ה. מזה מובן גם בנוגע ליארציית זה: אף־על־פי שהיה "הבערה" של אש אלקי והנשמה עלתה באש, ועולה למעלה מעלה, ובפרט שגם בנוגע לנשמה בגוף - המדובר בצדקנית, ונוסף לזה - בתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, וכידוע שבת יש לה שייכות מיוחדת עם האב³³, יש לה גם זכות אביה (נוסף לזכות עצמה), ובהיותה למטה עסקה בעבודתה "כמצות רצונך", ובאופן דילכו מחיל אל חיל, בעילוי אחר עילוי . . על אחת כמה וכמה לאחר ההסתלקות, כאשר הנשמה עולה למעלה מעלה. הרי הכוונה בהעליות - "צריך לאפר", כשביל ההמשכה והשפעה בחיים גשמיים למטה. וכמרומוז גם בשמה - "חיה", כי שלימות החיים הוא דווקא בחיים גשמיים, שאת זה עושים למטה עבור הנשמה - עלידי זה ש"זרעה בחיים אף היא בחיים".

ועד שזה "יורד" ובא בשם השני ("מושקא") שהוא שם בלע"ז, המורה על המשכה למטה מטה, בלשון האומות כו'.

וגם הגימטריא של שני השמות ("חיה מושקא") הוא - "עת" שמדגיש התחלקות הזמן³⁴ (לכ"ח עתים, עת לדבר, עת לבנות גו'), שזה מורה על ההמשכה למטה מטה בהגבלות הזמן, וביחד עם זה כמובן - הגבלות המקום.

ומאידך גיסא - ההמשכה למטה מטה קשורה דווקא עם כ"ח עתים, ועד גילוי הכי נעלה "כח אדני"³⁵.

33) ראה נדה לא, סע"א. "היום יום" כ"ח אייר. וראה גם קונטרס נחום אבליים ע' 7.

34) משא"כ "זמן" הוא תואר כללי על כללות עניין הזמן, כולל גם סדר זמנים וזמן בלתי משוער, עד לנצחיות שבזמן, וכיוצא בזה.

35) ראה אוה"ת שלח ע' תעג. - ולהעיר שכח אד' הוא גם כנגד הכ"ח אותיות שבת־יבית יהא שמי' רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא כו' (אוה"ת שם ס"ע תקב).

בשכר נשים צדקניות שבדור

חיבור עשר ואחד־עשר

...בזה גופא מגיעים אחר כך לדרגא גבוהה יותר – שאוהזים כבר בסיום עבודת כל הברורים, ואף כבר "צחצחו את הכפתורים" וכו', וצריכים רק להיות מוכנים לקבלת משיח צדקנו – השלימות דאחד־עשר (לגמרי שלא בערך לעשר), שפועל חיבור ואיחוד דעשר (מצד עניינו הוא) – כמרומז בכ"ב שבט: כ"ב הוא אחד־עשר בכפליים (אחד־עשר יום מיום אחד־עשר בחודש האחד־עשר). זאת אומרת שבימי החודש עצמם – יש ב' פעמים אחד־עשר (נוסף לכך שזהו בחודש אחד־עשר). ויש לומר שזה מבטא תכלית השלימות דאחד־עשר (התאחדות עשר עם אחד־עשר), שגם בדרגת הגילויים ובדרגת המשפיע (יום) יש הן אחד־עשר כפי שזה מעלה את העשר (תחתונים), והן אחד־עשר מצד עצמו, מצד עצם המשפיע – אחד־עשר בטהרתו ממש, מצד עצמותו יתברך, וכן – חיבור שניהם יחד. ויש לומר שב' עניינים אלו מרומזים בב' השמות "חיה מושקא":

"חיה" קאי (בעיקר) על החיות פנימי, שמחיה את הגוף בדרך התלבשות פנימית, ו"מושקא" – שזהו מן ריח בשמים (ומברכין עליו בורא מיני בשמים), ולכמה דעות הרי זה אחד מ"א סממני הקטורת (מור) – קאי על מקיף הנשמה, כידוע שריח הוא עניין של מקיף. . . וריח משיב את הנפש. . . כי ריח (שמגיע למקיף הנשמה) יש בכוחו להמשיך חיות חדשה בגוף. עד יתירה מזו – הנשמה נהנית מן הריח. . . וכאשר ב' תיבות אלו ("חיה מושקא") באים ביחד בשם אחד של אדם אחד, הרי זה מורה על חיבור ואיחוד של ב' העניינים יחד – שהגילוי דמקיף ועצם הנשמה (אחד־עשר, כנגד ה"א סממני הקטורת) נמשך ומתלבש (לא רק באופן מקיף, כפי שזה על־ידי ריח בלבד, אלא גם) באופן פנימי בהגוף ובעשר כוחות פנימיים.

...כשם שבגאולת מצרים, אמרו חז"ל ש"בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו ישראל ממצרים", כמו כן הוא גם בנוגע להגאולה העתידה לבוא (שעליה כתוב "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"), שתהיה בשכר ובזכות נשים צדקניות שבאותו הדור, כמאמר רבותינו ז"ל "אין הדורות נגאלים אלא בשכר נשים צדקניות שיש בדור". ובפרט על־פי המבואר בכתבי האר"י ז"ל שדור האחרון בגלות הוא גלגול של דור יוצאי מצרים.

...ואם הדברים אמורים בנוגע לכל נשי ונשות ישראל, על אחת כמה וכמה בנוגע לבתו של נשיא דורנו עצמו, שנתחנכה על־ידי נשיא דורנו וכו'. ואף לאחרי הסתלקותה השפעתה ממשיכה, ובפרט שכמה וכמה מבנות ישראל, נקראות על שמה, ועל־ידי הנהגתן משמשות דוגמא חיה, כנשמות חיים בגופים חיים, שהן התחנכו לפי רוחה ועל־פי הוראותיה, ובדוגמתה (כבתו של נשיא דורנו).

על־פי זה יש לומר הטעם לכך שאחרי כ"ב שבט (יום הסתלקותה של בתו) נפעל השלב האחרון בהכנת העולם (כדירה לו יתברך בתחתונים) לגאולה, כי שלימות עניין זה נעשה על־ידי ובשכר נשי ונשות ישראל.

(קטעים מהתוועדות תשנ"ב כרך ב, עמ' 250 ואילך)

חידושי הריטב"א

**הריטב"א – רבי יום־טוב אלאשבילי – מגדולי הראשונים • האם
הסתמך אדמו"ר הזקן על "חידושי הריטב"א"? • בשיחותיו מציין
הרבי לא פעם ומסתמך על הריטב"א במסכתות הש"ס אך אינו נמנע
מלהקשות עליו או גם לגונן על שיטתו כמו בעניין מחילה בריבית •
הריטב"א במשנתו של הרבי • רשימה ראשונה**

עולא) לעניין גלגול שבועה, ד"בעלמא קיימא־לן דאין בית דין פותחין לו לגלגל (שבועה) עד דטעין תובע... שאני סוטה דהוי איסורא וכל ישראל ערבין זה לזה ומחייבי לאפרושי מאיסורא ובעלי דבר חשיבי".

[והרבי מסיים: "וראה קרית ספר להמבי"ט בהקדמה פרק ז' הדרך הא"י"].

יצויין כי בשעתו קבע הרב שלמה יוסף זיין ('המועדים בהלכה' עמ' כט): ניכרים הדברים שהרב [אדמו"ר הזקן] ראה את הריטב"א ועל־פיו כתב את הטעם בסימן תר:

"והיו גומרים אותו באיסורו בקדושת יום טוב עד הלילה מדברי סופרים, כיון שמן הדין היה הוא ראוי להיות יום טוב מן התורה אלא שניתן רשות לבית דין לדחות" פלא שלכאורה על הרב, שהמציא טעם חדש, דבר שאין דרכו בכך. אבל כדברי הרב מפורש בחידושי הריטב"א לעירובין: 'דכיון שהתחילו בו על דעת שיהא יום טוב מן התורה וכו' וגם שורת הדין מן התורה שיכולין לקדשו הניחווהו בקדושתו'. וקרובים דבריהם להיות שווים בסגנונם".

ואכן מצינו כי בספריית רבנו הזקן ('פרדס חב"ד' גליון 6) היו בנמצא אצלו "חידושי הריטב"א".

ומהשוואת הרבי יש אפוא סמך נוסף לדברי! [אם כי עדיין תמוה מדוע לא נזכר הריטב"א אף פעם במפורש במשנתו].

"הריטב"א – רבינו יום טוב [בן אברהם] בן אלשבילי, תלמיד הרא"ה (=הרב אהרן הלוי) והרשב"א... כבר נודע שהפליא לעשות כמה מהדורות חידושים על התלמוד וספרים אחרים" [שם הגדולים להחיד"א מערכת גדולים אות יו"ד ס"ק פט].

עלעול במשנתו של רבינו מעלה כי הרבי השתמש גם בחידושויו על התלמוד וגם בספרים אחרים של הריטב"א, כפי שישתקף ברשימות שלפנינו.

ערבים זה בזה

לעניין ברכת המצוות מביא הרבי (לקוטי שיחות כרך ל, עמ' 217) את לשונו של אדמו"ר הזקן בשולחן ערוך אורח חיים סימן קסז סעיף כג: "שאף מי שאינו מחוייב בדבר מפני שכבר יצא ידי־חובתו יכול לברך למי שעדיין לא יצא.. לפי שבמצוות שהן חובה, כל ישראל ערבים זה בזה וגם הוא נקרא מחוייב בדבר כשחבירו לא יצא ידי־חובתו עדיין" (ועל דרך זה הוא שם סימן קצו מתוספות ד"ה עד ברכות מח, סוף עמוד ב' בסופו, במה שהגדול יכול להוציא אחר בברכת המזון גם כשלא אכל כלל).

וכאן בא חידוש גדול כשהרבי מקשר (וכותב "ולהעיר מריטב"א") את דברי אדמו"ר הזקן הללו עם דברי הריטב"א (קידושין כז, א ד"ה גמרא אמר

השגה על בעל 'שרידי אש'

בכ"ט בסיוון תרצ"א, בעת שהרבי שהה בברלין, נדרש הרבי לשאלתו של הרב יחיאל-מיכל דאברוסקינ בעניין ריבית בבנק (נדפסה ב'רשימות' חוברת קסא - ש"פ תצא תשנ"ח). ולמרות שהרבי מדגיש שם (עמ' 8) "ואני חונה עתה בלי ספרים. וכבר דשו בה רבים וגדולים ופרץ ההיתר בזה. וכבר ערערו וצעקו על זה", הרי בהמשך הוא כותב (בעמ' 9):

ויעוין בריטב"א בבא מציעא (סט, ב) במה שחילק בין ב' הלשונות ד"שכר אמירה", ורבית דקאתי לווה למלוה. כמה שנים קודם לכן, בחודש טבת תרפ"ח, כשרשם הערות על קונטרס פניני עצמות מתיים להגאון הרב ר' יחיאל-יעקב ויינברג, בעל 'שרידי אש' (שנדפס בשנת תרפ"ז בברלין), התייחס הרבי בין השאר (נדפס ב'רשימות' חוברת קכו - יצאה לאור לש"פ ויחי תשנ"ח עמ' 15) למה שכתב הגאון הנ"ל: "הא דכתב הריטב"א ז"ל דבחפר בה בור נאסרו גם הדפנות... נראה דהדפנות אסורים מטעם משמשי עבודה-זרה, דהרי אי אפשר לחלל בלא דפנות וכו'".

תגובת הרבי היתה:

מה שכתב דא"אפשר לחלל בלי הדפנות - צריך-עיון, דרך בית קבוע אי אפשר בלי דפנות [= מה-שאינ-כן חלל סתם].

רבי עקיבא כבעל-תשובה

בחידושי הריטב"א במקומו כתב כי מקודם לא היה רבי עקיבא צנוע ומעלי "אבל אחרי כן חזר למוטב שהיה צנוע ומעלי" (כן הוא בשיטה מקובצת בשמו וכן צריך להיות גם בחידושי הריטב"א שם), ולפי זה הרי היה בעל-תשובה ממש (על-כל-פנים בעניינים אלו).

[והוא דלא כמו שכתבו התוספות (כתובות סב, ד"ה דהוא, דאף שכשהיה עם-הארץ היה אומר מי יתן לי תלמיד-יחכם ואנשכנו כחמור (פסחים מט, ב), מכלי-מקום שומר מצות היה והיה "צנוע ומעלי" גם מקודם].

דברים אלו מביא הרבי (לקוטי שיחות כרך יא עמ' 107) בעניין עבודת ה' של רבי עקיבא ש"היה בן גרים, התחיל ללמוד תורה בהיותו בן ארבעים שנה ומזה - שעבודתו היתה בקו התשובה". וראה גם מכתבו של הרבי מל"ג בעומר תשל"ג (לקוטי שיחות כרך יב עמ' 233).

אסמכתא מחדשת דין!

"אסמכתא אינה מחדשת דין" - כך קבע הרבי במכתבו מיום כ"ח במרחשוון תשי"ז, להרה"ג ר' מנשה קליין אב"ד אונגוואר ובעל מחבר ספר שו"ת משנה הלכות.

אולם לימים [ראה 'התקשרות' גליון תתקנ"ג (פרשת לך לך תשע"ג עמ' 10)] הוסיף הרבי ליד הקביעה הזו את המשפט דלהלן: "אבל עיין ריטב"א ראש השנה טז, א".

בדברי הריטב"א בראש השנה שם נאמר:

ש"לא כדברי המפרשים האסמכתות שהוא כדרך סימן שנתנו חכמים, ולא שכוונת התורה לכך, חסו-שלום ישתקע הדבר ולא יאמר" אלא "התורה העידה בכך ומסרה חיוב הדבר לקבעו חכמים אם ירצו.. ולפיכך תמצא החכמים נותנים בכל מקום ראייה או זכר או אסמכתא לדבריהם מן התורה כלומר שאינם מחדשים דבר מלבם, וכל תורה שבעל-פה רמוזה בתורה כו" [הדברים הובאו גם בתורת מנחם כרך לה עמ' 118; כרך מ' עמ' 70].

באותו מכתב כתב הרבי גם כי "מעולם נתקשיתי בסברת הרמב"ן והריטב"א בקידושין כב, א" - ראה התקשרות שם.

שעבודו של ערב

בסיום מסכת בבא בתרא (לקוטי שיחות כרך יא עמ' 145 ואילך) בפירוש דברי רב אשי (בבא בתרא קעג, ב) לגבי ערב בשעת מתן מעות - "בהוא הנאה דקא מהימן ליה גמור ומשתעבד נפשיה", מבאר הכוונה כפי שמשמע מכמה פוסקים שהנאה שהוא מקבל מה-מהימן - די בה לפעול את השעבוד ("משתעבד נפשיה").

סקכ"ב. פני יהושע בבא מציעא סא, ב. חידושי רבי עקיבא איגר שם, א"ב. ועוד.

בית דינו של הרי"ף

וכך כותב הרבי (ג' מנחם־אב תשי"ד - אגרות קודש כרך ט' עמ' רכג):

מה שהיה הרי"ף תוקע בראש השנה שחל להיות בשבת, הרי מבואר טעמו כי לדעתו עתה תוקעין בכל מקום שיש בית דין חשוב אף־על־פי שאינו סמוך, ועיין ר"ן ריטב"א ומלחמות, בר"ה [ריש פרק ד'] שם.

[ונזכרו הדברים בהזדמנויות נוספות כשלפעמים מתוסף הציין: מגיד משנה הלכות שופר פרק ב הלכה ט - ראה לדוגמה התועדויות תשד"מ כרך ד' עמ' 2684].

קרנן מובחר מצד האדם

בלקוטי שיחות (כרך ז"ך עמ' 11) בעניין החיוב להביא קרנן "מן היפה המשובח ביותר... כל חלב לה" (רמב"ם סוף הלכות איסורי מזבח), והחידוש בהוספה זו על הדין שקרנן צריך להיות "מן המובחר" (שם בריש הפרק): מציין שם הרבי (בהערה 30) לגבי החילוק בין דין "כל חלב לה" שברמב"ם, והחיוב להתנאות לפניו במצות שבש"ס (שבת קלג, ב):

להעיר (יתירה מזו) מריטב"א שבועות (טו, א ד"ה) אלא גדולות) שהדין מבחר נדריכם (ושאר הדרשות בנוגע לקרנן שיהא מן המובחר) "משום דאיכא מצוה לעשות מן המובחר שיהא הקרנן חשוב בעיניו וכדאמרין בעלמא התנאה לפניו במצות שלא יהא מצות בזויות כו' (ועיין לשון הרמב"ן שם). וכן משמע ב'שאגת אריה' סימן נ.

גר שלם בזמן־הזה

כשדן הרבי במהות הגרות בזמן הזה (לקוטי שיחות כרך כו עמ' 160 ואילך) מביא בהערה שם: במסכת כריתות ט, א: אלא מעתה האידנא דליכא קרנן לא נקבל גרים אמר ראב"י וכי יגור

ב"כמה פוסקים" צויין שם בהערה 13: ראה ריטב"א קידושין ז, ריש עמוד א'. וראה גם ריטב"א בבא בתרא שם. בהערה קודמת שם (הערה 9) צויין: "וראה גם ריטב"א (בלוי, תשי"ד. ירושלים, תשל"ו) בסיום בבא בתרא". וגם אחר־כך בהערה 20 שוב: ראה ריטב"א קידושין ז, רע"א. מחנה אפרים שם ד"ה אבל. ובהלכות ריבית סי"א.

שבח למשה בשבירת הלוחות

בשיחה לפרשת כי תשא (לקוטי שיחות כרך כו עמ' 249) בביאור דברי חז"ל (שבת פז, א) "אשר שיברת" ואמר ריש־לקיש "ישר כחך ששיברת", מצטט הרבי את דברי הריטב"א ב"חידושים (המיוחסים ל) הריטב"א", שההכרח לפירוש זה הוא "משום דכתיב (עקב י, ב) "שברת ושמתם (בארון)" ממנו למדים (ב"ב ד, ב) מנחות צט, סע"א ואילך) ש"שברי לוחות מונחין בארון" - "ושמע מינה שהיתה שברתן חביבה לפניו, דאי לא, לא היה מצוה להניחן (ולקיימן) בהארון שאין קטיגור במקום סניגור", ומעין זה - ברמב"ן ב"ב שם, וברשב"א (מובא בעין יעקב שבת שם), ו"דריש האי אשר לשון אשרי" (וברי"ף לעין יעקב שבת "לשון אושר").

בהגנה על דעת הריטב"א

שיחה ארוכה בעניין מחילה בריבית (בלקוטי שיחות כרך יב עמ' 116 ואילך) מתבססת על דברי הריטב"א "חידושי הריטב"א החדשים (הובא בשיטה מקובצת) לבבא מציעא", בביאור דעת הגאונים שאין מחילת לווה מועלת לפטור את המלווה מלהחזירה ללווה; הרבי חולק על האבני נזר (ראה הערה *19 שם) בביאור דעת הריטב"א, ושוב מביא:

ראה חידושי הריטב"א קדושין ו, ב. חידושי הריטב"א החדשים בבא מציעא סה, ב בשם הרמב"ן... במחנה אפרים רוצה להוכיח מכמה מקומות דלא כהריטב"א... אבל ראה שער המשפט שהשיג עליו. וראה גם אבני מילואים סימן כח

וקדשים:

...ולעהעיר שגם היסח הדעת בתרומה וקדשים הוא מצד הכתוב "משמרת – עביד להו שימור" (פרש"י פסחים לד, א ד"ה בהיסח הדעת, רמב"ן וריטב"א חולין ב, ב ד"ה ואם שחט).

עיר מקלט לעתיד לבוא

מהוספת עיר מקלט לעתיד-לבוא אין כלל ראייה שאז יהיה עולם כמנהגו נוהג, משום שערי מקלט ישמשו כפרה למי שהרג נפש בשגגה לפני זמן זה – בזמן הזה, ובהיותו אז בארצות קניני קניזי וקדמוני יהיה עליו לגלות לעיר מקלט.

ומוסיף הרבי (לקוטי שיחות כרך כד עמ' 110 הערה 39) גם לדעה שהובאה בריטב"א (מכות יא, ב) "דבעינן כהן גדול המכפר שיהא נמצא בשעת רציחה" ואם לאו אינו יוצא משם לעולם – יש לומר דזהו דווקא באם יש אפשרות שיהיה כהן גדול, מה שאין כן בנידון דידן אין זה מעכב. ועוד דשיהיה כהן גדול – הוא בשעת גמר דין (משנה מכות שם). ולהעיר מעניין דלאו מינה לא מחריב בה (זבחים ג, א).

ושוב: בביאורו את דברי חז"ל (נגעים פ"ג משנה ב') "חתן שנראה בו נגע נותנין לו שבעת ימי המשתה לו ולביתו ולכסותו וכן ברגל נותנין לו כל ימות הרגל" מביא הרבי (לקוטי שיחות כרך לז עמ' 38 הערות 13 ו-16) שלדעת הריטב"א ישנו "איסור ראיית נגעים" אלא שלדעתו הוא מדרבנן (מה שאין כן לדעת הרא"ם וכו' הוא יותר מזה).

אתכם גר.. לדורותיכם גו' (שלח טו, יד).

ובנימוקי יוסף יבמות מז, א ד"ה ת"ר מכאן (ועל דרך זה בריטב"א יבמות שם – מו, סוף עמוד ב) "אבל בזמן הזה אינה מעכבת דהא לדורותיכם כתיב ויודע היה הקב"ה שאין לנו לדורות הרצאת דמים", והיינו שהלימוד מ"לדורותיכם" הוא – ש"בזמן הזה אינה מעכבת", מה שאין כן בזמן הבית – כל השלשה דברים הם לעיכובא, ועל ידי מילה וטבילה לא נעשה גר כלל.

אבל ברמב"ם הלכות מחוסרי כפרה פ"א ה, ב – לפי הצפנת פענח על הרמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ג הלכה ד' (ט, א) – שגם בזמן הבית הקרבן מעכבו "להיות גר גמור כו" רק בנוגע לאכול בקדשים, אבל "לשאר דברים הוה כישראל לכל דבר". (וראה גם לקו"ש שם עמ' 164 והערה 29).

שעבוד הפועל לאדונו

בלקוטי שיחות כרך כה (עמ' 145 בהערה 42): גופו של הפועל קנוי לבעל הבית – ראה ריטב"א בבא מציעא (י' א ובריש פרק ו' שם). ועוד. וכן הוא דעת הרמב"ם הלכות מכירה – ראה בכל זה מחנה אפרים הלכות שכירות פועלים ס"א ב ועיין שם סוף סימן א'..

מקור בכתוב

וכך כתוב בלקוטי שיחות כרך יג (עמ' 61 הערה 40) לגבי הזהירות מהיסח הדעת בתרומה

פרשת יתרו

נגד ההר (יט,ב)

מדוע ניתנה התורה על הר דווקא?
ההר והמישור שניהם מאדמה, אלא שההר מוגבה. כוונת נתינת התורה היתה שבני־ישראל יזכרו ויעלו את גשמיות העולם. דבר זה מרומז ב'הר', שהוא עפר, אך עם זה הוא גבוה, דבר המסמל את עליית החומר והזדככותו.

(ספר המאמרים ת"ש עמ' 114)

* * *

התורה ניתנה בהר, להורות שלימוד התורה וידיעתה, וההילוך בדרכי ה' – צריכים ליצור באדם הגבחה הלב, וכמאמר רז"ל (פסחים סח) "אי לאו האי יומא דקא גרים, כמה יוסף איכא בשוקא", וכתוב (דברי הימים יז) "ויגבה לבו בדרכי ה'".
עם זה, צריכים להיזהר מאוד שלא לבוא מהגבחה זו לידי גאווה. וזהו "נגד ההר" – יש צורך בזהירות רבה לעמוד נגד הגאווה העלולה לבוא מלימוד ומידיעת התורה.
זהו גם מה שנאמר לאחר מכן "הגבל את ההר" – יש להגביל ולהגדיר את ההגבחה...

(ספר המאמרים תש"ג עמ' 136)

אלה הדברים אשר תדבר אל בני־ישראל (יט,ו)

אלה הדברים: לא פחות ולא יותר (רש"י)

כיצד אפשר בכלל להעלות על הדעת אפשרות שמושה רבנו ישיט או יוסיף דבר־מה על דבר ה', עד שיש צורך לצוותו "לא פחות ולא יותר"?
אלא משה נצטווה לדבר אל הנשים בלשון רכה, ואל הגברים – "דברים הקשים כגידים" (רש"י פסוק ג). לכן אפשר היה לחשוב שכאשר דיבר אל הנשים ראה לעצמו רשות להשמיט מעט, כדי שיהיו הדברים 'רכים' ויתקבלו על ליבן; ולאידך גיסא, כשידבר אל הגברים, אפשר שהוסיף דבר־מה על דברי ה', כדי להדגיש את חומרתם. לכן נאמר "לא פחות ולא יותר"; לא פחות – לנשים ולא יותר – לגברים.

(לקוטי שיחות כרך לו, עמ' 86)

וגם בך יאמינו לעולם (יט,ט)

בסוף ימיו של הרב המגיד ממזריטש כבר התגבשה קבוצה של אברכים שהיו מקושרים לרבנו הזקן, והיה נוהג להתוועד עמם מזמן לזמן. באחת ההתוועדויות, שהתקיימה לפני חגי־השבועות, הקשה רבנו הזקן: מדוע אמר הקב"ה למשה "וגם בך יאמינו לעולם" – וכי ביקש, כביכול, לתת 'שוחד' למשה?
ותירץ על־פי פירוש הרב אברהם אבן־עזרא: ישראל פקפקו בנבואתו של משה. הם לא האמינו כי אמנם

ייתכן שהקב"ה ידבר אל אדם וזה יישאר חי. לכן אמר הקב"ה למשה "וגם כך יאמינו", היינו, שיאמינו כי אתה נביא.

מקשה על כך הרמב"ן: "לא ייתכן שזרע אברהם יטילו ספק בנבואה, כי האמינו בה' מאבותם". לכן מפרש הרמב"ן את הכתוב בצורה שונה.

והמשיך אדמו"ר הזקן: כוונת הכתוב היא, שבני ישראל אמנם האמינו בעצם עניין הנבואה, אלא שהטילו ספק אם משה הוא הנביא. על זה הבטיחו הקב"ה שבני ישראל יאמינו שהוא הוא הנביא ה'. וסיים רבנו הזקן: כולם יודעים על הרב המגיד, אלא שמסופקים הם אם הוא - הוא ("אויב ער איז דער")... עלינו לדעת אפוא כי הרבי שלנו (הרב המגיד) הוא הוא הרבי. באותו חג השבועות אכן הרגישו האברכים ברב המגיד את ה"אנוכי עומד בין ה' וביניכם"...

(ספר השיחות תש"ד)

וקידשתם היום ומחר וכבסו שמלותם (יט,י)

אומר אדמו"ר הזקן: "וקידשתם היום ומחר" - זהו מלמעלה, אבל "וכבסו שמלותם" צריך כל אחד ואחד לעשות בעצמו.

ומבאר ה'צמח צדק': "וקידשתם" נאמר למשה רבנו ול"אתפשטותא דמשה" שבכל דור ודור, אשר ביכולתם לקדש את ה'יום' ואת ה'מחר'. אבל דרושה לכך הכנה, והיא העבודה של "וכבסו שמלותם" - נלקות את ה'לבושים' של המחשבה, דיבור ומעשה. מלאכה זו - צריך כל אחד ואחד לעשות בעצמו.

(היום יום, ה' סיוון, עמ' נט)

אנוכי ה' אלוקיך (כב,ב)

בחסידות מבואר בהרחבה שבמתן תורה נפעלה המשכת השכינה למטה וניתנה האפשרות להחדיר קדושה בעולם הגשמי, עניין שיהיה בתכלית השלמות לעתיד לבוא, שאז יהיה העולם כולו חדור בקדושה באופן גלוי לעין כול.

ביטוי לכך שהקדושה חדרה בכללות העולם ניתן בכך שבשעת מתן תורה "ציפור לא צווח... שור לא געה... העולם שותק ומחריש" - ומאובע רוחות העולם ומלמעלה ומלמטה נשמע הקול "אנוכי ה' אלוקיך". ויש לומר שהדבר קשור גם בכך שההתוועדויות הנערכות בשבת פרשת יתרו הן המשך להתוועדויות דיום ההילולא י' בשבט:

נקודת עבודתו של בעל ההילולא היא הפצת תורה ויהדות 'חוצה' על־מנת שהעולם כולו יתברך ויזדכך ויהיה דירה לו יתברך שאז יסתיים גילוי 'עיקר שכינה' בעולם. זהו, כאמור, תוכנו של מתן תורה, גילוי אלוקות והחדרתה בתוך העולם.

(מהתוועדות שבת קודש פרשת יתרו תשמ"ה. התוועדויות תשמ"ה כרך ב, עמ' 1192)

לא יהיה לך אלקים אחרים על פני (כג,ב)

"לא יהיה לך אלקים אחרים" - החטאים והעוונות נקראים 'אלוקים אחרים', כי העובר עבירה בורא קטיגור, שהוא מקליפה וסטרא אחרא. לכן על האדם להמנע מעבירות. כי: "על פני" - גילוי האור האלוקי המאיר לישראל הוא בבחינת פנים העליון, כמו שנאמר (במדבר ו,כה) "יאר ה' פניו אליך". העבירות מונעות גילוי זה, כי עבירה מטממת ליבו של אדם, עד שאין אור אלוקי שורה ומתגלה בנפשו, ככתוב (ישעיה נט) "עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם".

(לקוטי תורה, פר' האזינו, דף עבד)

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת יתרו

כ"ב בשבט

הפטרה: "בשנת מות... זרע קודש מצבתה" (ישעיהו ו').

מוצאי שבת קודש

כבכל מוצש"ק, פסק בשו"ע אדמו"ר הזקן¹ "לעולם יסדר אדם שולחנו במוצאי שבת בכל מיני סידור הנהוגים אצלו בעריכת השולחן לסעודה גמורה, אף על פי שעכשיו לא יאכל אלא כזית... כדי ללוות את השבת ביציאתו דרך כבוד כמו בכניסתו..." ומסביר הרבי, שאינו מדבר על דבר חיוב אכילת סעודה⁸, אלא על דבר אופן עריכת

יום השנה להסתלקות הרבנית הצדקנת מרת חיה-מושקא¹ ע"ה (תשמ"ח), בת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, ואשת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו². שחרית: בקריאת התורה³ קוראים את עשרת הדיברות בטעם העליון⁴. בשעת הקריאה עומד הקהל, ופניו אל ספרי התורה⁵.

1 רגילים היו לקרוא לרבנית 'מוסיא' וכך גם היתה רגילה לחתום, גם כאשר היתה חותמת בשפות אחרות. הרבי כתב שלפעמים קראו לה גם 'מושקא' בש"ן ימנית, אך מעולם לא שמע שיבטאו 'מוסיקא' (עבודת הקודש... להרה"ח ר' שלום דובער ש"ל לוי עמ' קנח"ק, עיי"ש).

2 מתולדותיה - בס' 'עטרת מלכות' (חיפה, תנש"א) עמ' 249. וראה רמזים בשמה והוראות מזה בקונטרס 'בך יברך ישראל', שבתוך ספרי השיחות ה'תשנ"ב, ח"ב עמ' 344, ועוד. צילום המצבה - 'ימי חב"ד' עמ' 125.

3 אדמו"ה¹ היה קורא בתורה את עשרת הדיברות דפרשה זו בנוסח טעמים השונה מהנוסח דקרה"ת כל השנה, וגם מהנוסח דעשרת הדיברות דפרשת ואתחנן, וכן נהוג גם כל בניו. הוא לימד זאת להרה"ק הרב"ש - רבי ברוך שלום בן אדמו"ר הצמח צדק, שלימד זאת להרה"ק הרו"א - רבי שניאור זלמן אהרן, אחי כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע (לקוטי דיבורים ח"ב עמ' 459, וראה גם ב'ס' התולדות - אדמו"ה¹ ח"ד עמ' 1070).

המנהג לקרוא את המרא דאתרא לעלייה זו (מג"א סי' תכח ס"ק ח) אינו אחד מ'מנהגי חב"ד' (אלא אם כן יש המנסים לערער ח"ו על תוקפם של הרבנים - שאז **חייבים** לעשות זאת, 'התועדויות' תשמ"ז ח"ב עמ' 490, עיי"ש).

4 לוח כולל-חב"ד, כדעה האחרונה בשו"ע אדמו"ה¹ סי' תצד ס"א. ובשו"ע שם פסק, שגם לדעה זו היחיד קורא לעצמו (שניים) מקרא ואחד תרגום וכד') בטעם התחנות (ומתרגם פסוק בפסוק, כבכל התורה).

5 ספרי המנהגים עמ' 31. לוח כולל-חב"ד. זאת למרות שבשו"ע אדמו"ה¹ סי' תצד לא הובא המנהג, אם כי בלבוש שם הביאו; וש"ל החפש (בתשובת הרמב"ם, מהדורת בלאו סי' רסג) מפני תרעומת הצדוקים, שיאמרו שרק עשרת הדיברות כתובות בתורה (על פי ברכות יב,א) - כיוון שאינם מצויים בינינו. ובשו"ת כפי אהרן סי' לט, וכ"כ בשו"ת אגרות משה או"ח ח"ד סי' כב) כתב, שכיוון

שעומדים גם בשירת הים וב'חזק' אין מקום לטעות. והיחיד"א (בס' לדוד-אמת סי' ז אות ה), כתב שעל פי האר"י ז"ל אין עומדין בקריאה זו. וראה בעניין זה בשערי אפרים שער ז סעיף לו ובפתחי שערים ושערי רחמים שם. המועדים בהלכה עמ' שכו. שו"ת יחוה דעת ח"א סי' כט ועוד.

הרבי הפנה את פניו לס"ת (ובשנים שהיה יושב בקרה"ת - נעמד) כמה תיבות לפני התחלת עשרת הדיברות (ואולי כדי לצאת י"ח ההסתיוגות האמורה - ראה ביחוה דעת סוף הסימן הנ"ל).

6 ספרי המנהגים עמ' 33. לוח כולל-חב"ד.

7 סי' ש"א.

8 אף ש"מוכח בכמה מקומות שגוף הסעודה הוא מצות, וכלשון אדה"ז ש"יכולים לקיים סעודה זו בפירות", ולאחר-יזה כתב

"**שסעודה זו אינה חובה כל-כך** אלא מצוה מן המובחר בלבד" שמוזה מובן שגם גוף הסעודה היא קצת חובה ע"כ" (ועד שיש אומרים שסעודה זו צריכה להיות בפת (ביאורי הגר"א לשו"ע שם. וראה גם מחזיק ברכה שם ס"ק א) (הובא בשערי תשובה שם). ועוד. - ובסידור הארז"ל (ר' שבת. ועד"ז בקול יעקב) במקומו: ויסדר שולחנו בב' ככרות כו...") - כל זה מלקוטי שיחות כרך לו עמ' 71

ובהערה שם. שערי הלכה ומנהג או"ח ח"א סי' קנח. ומבאר שם טעם הסעודה, וזכר לאכילת המן או, ושע"ז מתקיימת אכילת ג' סעודות באופן ד"מצוה מן המובחר", עיי"ש. ואכן רבינו נהג לטול ידים במוצש"ק לסעודת מלוה מלכה בסמיכות זמן לאחרי הבדלה. ולפעמים אף אם זה היה כבר בשעה מאוחרת בלילה [בכף החיים

סי' ש"ק יד, יח שזמנה רק עד חצות. וכמנהגנו לעניין תחנות בשערי הלכה ומנהג או"ח ח"א עמ' רל. אבל ראה בשו"ת יביע אומר כרך י' חאו"ח סו"ס לג שהוכיח מלשון שער הכוונות שזמנה כל הלילה. וכבר ציינו לחידוש גדול בעניין זה באשל אברהם מבוטשאטש סי' קעד ס"ד]. בעת הסעודה אכל תבשיל" (לקט הליכות ומנהגי ש"ק עמ' 65, מפי המשב"ק).

השולחן כדי לכבד את השבת ביציאתו.

יום שישי,

כ"ח בשבט

יום שני,

כ"ד בשבט

[למנהג רבותינו נשיאינו, קוראים ביום חמישי בלילה - אור ליום שישי, 'שניים מקרא ואחד תרגום' מפרשת השבוע, עד שני או שלישי. ומחר מתחילים שוב מתחילת הפרשה¹⁴].

* חסידי חב"ד רגילים לטבול בערב שבת קודש. אחר חצות היום¹⁵ לכבוד שבת קודש.

לאחר חצות היום, בקריאת הפרשה 'שנים מקרא ואחד תרגום', קוראים גם את שתי הפטרות, של פרשת השבוע "הדבר אשר היה ... את שבותם ורחמתים", ושל פרשת שקלים ("ויכרות יהודיע")¹⁶. [למנהג רבותינו נשיאינו, קוראים היום רק את הפטרה של פרשת השבוע, ואת הפטרה של פרשת שקלים קוראים מחר בשבת קודש לפני תפילת שחרית, אחרי קריאת ה'שביעי' (שוב) 'שניים מקרא ואחד תרגום']¹⁷.

בפועל, לכן כדאי ונכון ללמוד בפועל מהתחלת הרמב"ם. וכאמור, ללמוד מתוך הספר, ולבאר באופן ד"עשירית האיפה" על-כל פנים, שכן, אף שהדבר כרוך עם טירחא דציבורא - הרי אין ברירה ומוכרחים לקיים "מנהג ישראל" (משיחת ל"א ניסן תשמ"ה, 'תורת מנחם - התועודיות ח"ג עמ' 1700. וכך נהג הרבי בפועל באותה שעה, עיי"ש).

14) 'היום יום' ד' טבת.

15) בשער הכוונות (ענין טבילת ע"ש) ובסידור הר"ש מרשקוב כתבו שטובלים "מתחילת שעה חמישית". אבל במשנת חסידים (מס' יום השישי פ"ז סוף מ"א) כתב: "אלא שאין לטבול כי אם אחר חצות" (וכ"כ השל"ה מס' שבת חלק תורה אור, ענין הטבילה (בדפוס אמשטרדם דף קלח סע"א) בשם ס' כנפי יונה להרמ"ע מפאנו). וזה מצטרף למקומות רבים שבהם העדיפו רבותינו את המ"ח על פני שער הכוונות ופע"ח, כמו בשו"ע אדה"ז סי' לו, בדעת האריז"ל בצורת אות ט (עיי"ש הנסמן ע"ז במהדרה החדשה). וראה לקוטי שיחות חכ"א עמ' 332 בהערה 63.

16) 'היום יום' ל' סיון (וכבר העירו מהלשון שם 'שתי' ולא: שלושת) הפטרות" אף שגם שם היתה זו שבת 'מחר חודש', שאף שבש"ק קוראים לאחר הפטרה פסוק ראשון ואחרון של הפטרת 'מחר חודש', א"צ לקרוא אותה בקריאת שמו"ת). ספר המנהגים עמ' 25.

היום - סיום מחזור לא בלימוד הרמב"ם ג' פרקים ליום וספר המצוות, והתחלת מחזור לב. "מנהג ישראל (תורה היא) שעושין שמחה לגמרה של תורה... ובמכל-שכן וקל-וחומר מהשמחה שבסיום מסכת אחת על-ידי יחיד מישראל. ועל אחת כמה וכמה בסיום לימוד הרמב"ם ש"מקבץ לתורה שבעל פה כולה" על-ידי רבים מישראל⁹.

מההוראות השייכות לחגיגת ה'סיום'¹⁰:

א. 'מובן וגם פשוט, שאין לערוך את 'חגיגות ה'סיום' לפני שמסיימים את הלימוד דמחזור... ולהעיר, שמנהג ישראל שמאחרין את זמן ה'סיום' "עד שעת הכושר, יומא דראוי לתקן בו סעודה כו"¹¹, "משום כבוד התורה, שאז נעשה ביותר הידור, ברוב עם כו"¹².

ב. ב'סיום' עצמו: "עם לימוד השורות האחרונות, או ההלכה האחרונה, ברמב"ם, "מתכיפין התחלה להשלמה" - ללמוד שורות אחדות מהתחלת הרמב"ם [- מתחילת הלכות יסודי התורה]¹³.

9) התועודיות תנש"א ח"א עמ' 267. ובהע' שם: ש"עיקר השמחה היא בגמרה של תורה, בו ביום".

10) בקשר לתכנון ה'סיימים', ראה התועודיות תשמ"ה ח"ב עמ' 1304.

11) ש"ך יו"ד סי' רמו ס"ק כו, משו"ת מהר"ם מינץ סי' קיו.

12) ס' תורת חיים על אר"ח סי' תקנ"א ס"ק כז (כל הענין משיחת ש"פ בשלח, ט"ו בשבט תשמ"ו, לקוטי שיחות כרך כו עמ' 357, ובלה"ק בס' יין מלכות כרך ב' בהוספות עמ' 660).

13) אמנם בנוגע לסיום מסכת בש"ס מסתפקים באמירת "כשם שעזרתי לסיים כו' כן תעזרני להתחיל כו' [להעיר מהמסופר שבליובאוויטש לא אמרו זאת, רשימת דברים' להרה"ח ר"י חסיריק ע"ה מהדו"ק ח"ד עמ' ריט] אבל אעפ"כ, בנוגע ל'סיום' על הרמב"ם, הרי מכיוון שענינו "הלכות הלכות", הלכה למעשה

מטה לימוד הרמב"ם היומי
שע"י צעירי אגודת חב"ד - המרכז (ע"ר)
ת"ד 14 כפר חב"ד 6084000 טל' 072-2770100

הציבור הרחב מוזמן לקחת חלק
בשמחת גמרה של תורה ולהשתתף

במעמד העולמי של

סיום המחזור ה־31 בלימוד הרמב"ם

במסלול הלימוד היומי
של שלושה פרקים ליום ו'ספר המצוות'

ליד ציון הרמב"ם בעיה"ק טבריה

מעמד הסיום יהיה אי"ה אור ליום הסיום,
כהוראת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו,
מחולל תקנת הלימוד ברמב"ם
ביום שני, כ"ד בשבט ה'תשע"ג (4.2.13),
בשעה 7:00 בערב

חגיגת הסיום
תתקיים אי"ה לאחר עריכת הסיום בציון הק'
במלון "לאונרדו טבריה"
(לשעבר החוף השקט)
דרך גדוד ברק, טבריה

בהשתתפות מרנן ורבנן
גדולי התורה והחסידות שליט"א

הסעות - בהרשמה מראש: 0722-770120

(מחיר: 20 ש"ח בלבד)

בני ברק: רח' רש"י 26, בשעה 15:16; **ירושלים:** ישיבת
תורת-אמת חב"ד, רח' ירמיהו 16, בשעה 15:45;
כפר חב"ד: תחנות 'אגד', בשעה 16:00.

נחלת הר חב"ד: בשעה 16:00, הרשמה בטל' 054-7277044.

צפת: בשעה 15:18, הרשמה בטל' 0547-995770.

בתי חב"ד ברחבי הארץ: פרטים במקום.

כיבוד קל • הכניסה חופשית
מקומות מיוחדים לנשים

אל חובבי התורה ולומדיה מתחיל המחזור ה־31 בלימוד הרמב"ם

שלושה פרקים ליום ו'ספר המצוות'

הציבור הרחב נקרא להתמיד,
ומי שטרם הצטרף - להצטרף, ללימוד היומי בספר
"היד החזקה - משנה תורה" לרמב"ם
עפ"י תקנתו הקדושה של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע,
שהצטרפו אליה גדולי התורה והחסידות

שלושה מסלולי לימוד

1 שלושה פרקים ליום - מחזור שלושים ושניים

מתחיל בכ"ה בשבט ה'תשע"ג ויסתיים בח' בשבט ה'תשע"ד

2 פרק אחד ליום - מחזור אחד-עשר

נמשך כ־3 שנים, מט' באדר ה'תשע"ב - עד כ"ב בכסלו ה'תשע"ה

3 ספר המצוות

מסלול זה מיועד בעיקר לנשים, לילדים ולבעלי ידע התחלתי
בלימוד התורה שבעל-פה. הנושאים הנלמדים בו בכל יום
תואמים את הנושאים הנלמדים בספר "היד החזקה" - לפי
מסלול שלושה פרקים.

מעלת הלימוד היומי ברמב"ם

הרמב"ם מגדיר את חיבורו הגדול: "מקבץ
לתורה שבעל-פה כולה". הלומד את הרמב"ם
מדי יום מסיים אפוא בפרק הזמן האמור, את
כל הלכות התורה שבעל-פה ובכך הוא
מתאחד באחדות נפלאה עם רבבות אלפי
ישראל הלומדים את הרמב"ם מדי יום ביומו.

**לימוד השיעור היומי
ולהורדת מורה-שיעור למחשב:**
www.chabad.org.il מדור: פרסומים

בסיום כל מחזור נערכת
חגיגת סיום הלימוד ברמב"ם ברוב עם הדת מלך

**הציבור הרחב מוזמן
להשתתף בחגיגות הסיום**

